

הפסגה של יוני 1974

סא"ל חיים

מפגשי הצמרת בין מנהיגי שתי מעצמות-העל הפכו לנוהג המסמל יותר מכל את „עידן ההידברות“. ביקורו של נשיא ארה"ב, ריצ'רד ניקסון, לראשונה במאי 1972, במוסקבה פרץ למעשה את הדרך לקיומם, אחת לשנה, של מפגשים כאלה, פעם בברה"מ ופעם בארה"ב. כך התקיים ביוני 1973 ביקורו הראשון של ברז'נייב בוושינגטון, וכך מתקיים עתה, ביוני 1974, ביקורו השני של ניקסון במוסקבה.

בדרך הטבע, ובשל צרכים דומסטיים של כל אחד משני המנהיגים, קיבלו מפגשים אלה אופי של מטרה בפני עצמה, שלמען השגתה — קיום הביקור — נאלצו שתי המעצמות לעמול במשך השנה כדי למלא כל מפגש כזה בתוכן של ממש, ולהכתירו בהשג ספקטקולרי כיאה למנהיגיה של מעצמות-על. אין זה פלא, איפוא, כי כל צד שואף להבטיח לעצמו השגים באותם תחומים שהוא אישית, ובוודאי המערכת השלטונית עליה הוא מתבסס, מיחסים להם חשיבות מרכזית, כשלמעשה מדובר בשני מישורים עיקריים: —

א. המישור לו מעניקה ארה"ב חשיבות מרכזית, והוא, ללא ספק, זה של ההבנה האסטרטגית, והגבלת החימוש הגרעיני, בין שתי מעצמות-העל, כבסיס ליצירתם וגיבושם של כללי משחק מחייבים של המעצמות בזירה הבינלאומית. כל זאת כדי להבטיח, במידה גדולה ככל האפשר, יציבות אסטרטגית

בזירה העולמית, ולצמצם עד כמה שאפשר את הסכנה של עימות צבאי ישיר בין ארה"ב לבין ברה"מ, הטומן בתוכו מטבע הדברים איום של שואה גרעינית.

ב. המישור לו מעניקה ברה"מ חשיבות מרכזית, והוא, ללא ספק, זה של ייבוא ידע ומידע טכנולוגי וטכני מהמערב, ושל הסתייעות במערב — כולל על-ידי השקעות מערביות בברה"מ — לשיקום וביצור כלכלתה ותעשייתה של ברה"מ. כל זאת כדי להבטיח כושר עמידה כלכלי לברה"מ נוכח התגבשותם של שלושה מוקדים כלכליים מערביים — ארה"ב, הקהילה הכלכלית המערב-אירופית ויפאן — שהתחרות של ברה"מ עם כל אחת מהן, בתנאים של יציבות אסטרטגית יחסית בזירה העולמית, הופכת ליותר ויותר קשה, ונושאת כתוצאה מכך סיכונים רבים למעמדה ויורתה של ברה"מ כמעצמת-על בזירה הבינלאומית, ולמידת השפעתה במדינות העולם השלישי. מתבקשת לכן המסקנה, כי בכל פעם שמתקיים ביקור צמרת בווינגטון, או במוסקבה, מתעוררת השאלה של מה תהיה מידת נכונותה של כל מעצמה להעניק לבת-זוגתה/יריבתה באותו מישור שהיא מיחסת לו חשיבות מרכזית. התוצאות הן, עד עכשיו, מרחיקות-לכת ביותר, כמובן ביחס למצב ששרר ערב עלייתו של ניקסון לראשונה לכס הנשיאות (ינואר 1968): —

א. נקבעו כללי משחק מחייבים לשתי המעצמות בזירה העולמית: —

1. במסמך המכיל את העקרונות המנחים את פעולתן של שתי המעצמות, שנחתם במוסקבה במאי 1972.
2. בהסכם למניעת מלחמה גרעינית, המחייב התיעצויות-חובה בין שתי המעצמות במקרה של התפתחות מצב המאיים לגרור לעימות גרעיני ביניהן (כדוגמת מלחמת אוקטובר 1973), שנחתם בווינגטון ביוני 1973.

ב. הושגה התקדמות משמעותית בתחום ההסכמה להגבלת מירוץ החימוש הגרעיני: —

1. נחתמה, במאי 1972, אמנת-קבע הקובעת תקרה למערכות הטילים נגד טילים ולאיותם, שכל אחת משתי המעצמות רשאית להחזיק בשטחה, וכן גם הגבלות היערכותן של מערכות אלה (100 טילים להגנת הבירה ו-100 להגנת מערכת טילים ביניבשתיים).
2. נחתם, במאי 1972, הסכם ביניים הקובע תקרה כמור-תית בלבד, ולתקופה של 5 שנים (המסתיימת בספטמבר 1972), למספר המשגרים של טילים ביניבשתיים, ביבשה ובים שכל מעצמה רשאית להחזיק (ראה, "מערכות" מס' 236 עמ' 17).

3. נחתם, ביוני 1973, הסכם הקובע את לוח הזמנים להשגת הסכמים משלימים בתחום הגבלתו של הנשק הגרעיני ההתקפי, ולהשגתו של הסכם קבוע שיחליף את ההסכם הזמני ממאי 1972. הסכם כזה אמור, לפי ההתחייבות מיוני 1973, להיות מושג עד סוף שנת 1974.

ג. הופשרו מספר עסקות מסחריות בעלות אופי אסטרטגי, כגון מכירת החיטה לברה"מ בשנים 1972/73 בשעה שהבצורת והריקבון פקדו את שדות החיטה הסובייטיים, וניתן אישור לחברות אמריקניות להיכנס לעסקות השקעה רחבות-היקף עם ברה"מ. כן הושג הסכם המסדיר, בתנאים מרחיקי-לכת לטובת

ברה"מ, את שאלת החובות הסובייטיים לארה"ב מתקופת מלחמה"ע ה-2.

אולם, תהינה אשר תהינה התוצאות המושגות באמצעים דיפלומטיים, הנטייה הטבעית אצל שני הצדדים היא להתיחס אליהן כאל נקודת-מוצא להבטחת השגים נוספים, מרחיקי-לכת עוד יותר. יתר-על-כן, אצל שני הצדדים מעוררים ההסכמים שהושגו ביקורת חריפה מצד הגורמים האופוזיציוניים, דבר שהוא במיוחד נכון לגבי משטר דמוקרטי כמו זה של ארה"ב.

א. במישור האסטרטגי

1. ניכסון הואשם כמי שהעניק יתרונות עצומים לסובייטים בהסכם הביניים להגבלת הנשק ההתקפי, ונמתחה עליו ביקורת על שבמפגש וושינגטון (יוני 1973) לא הצליח לחייב את ברה"מ להגבלות נוספות ולאמצעי פיקוח אמינים יותר. כמובן שדעת הסובייטים שונה, באשר לדעתם, במידה רבה של היגיון, היתרון שניתן לברה"מ במספר המשגרים בטל ומבוטל בשל היתרון הענקי שיש לארה"ב במספר ראשי-הנפץ בגלל הראשים האשכוליים שמוצבים כבר עתה על 550 מתוך 1,054 טיליה היבשתיים ועל למעלה ממחצית הטילים המשוגרים מצוללות, שלא להזכיר את הנשק הגרעיני הטקטי אשר לגביו כלל לא הושגה הסכמה.

2. גוברת הביקורת על הממשל האמריקני גם באשר לכללי המשחק שהושגו בהסכם 12 העקרונות ובהסכם למניעת מלחמה גרעינית, באשר — לדברי הביקורת — ברה"מ מנצלת לרעה את מלוא חופש התמרון שניתן לה במסגרתם של כללי משחק אלה כדי להפוך אותם ליתרונות חד-צדדיים לעצמה. ביקורת זו קיבלה משנה-תוקף במהלך מלחמת יום-הכיפורים ואחריה, כשברה"מ נמנעה מלהתריע על כוונת הערבים לפתוח במתקפה נגד ישראל, ויתר-על-כן, מיהרה להזרים אל הזירה כמויות נשק עצומות, ובאיכויות חדישות, בכדי להטות את המאזן הצבאי לטובת הצד הערבי. גם בעניין זה קיימת ביקורת נגדית של גורמים בברה"מ הטוענים, כי ההשגים שארה"ב הבטיחה לעצמה במזרח-התיכון במהלך מלחמת יום-הכיפורים ואחריה, נובעים בראש וראשונה מן המגבלות שברה"מ הטילה על עצמה בצמידות להסכמיה עם ארה"ב. זאת ועוד, טוענים בברה"מ כי בעוד שהם, הסובייטים, מוכנים לשתף-פעולה עם ארה"ב לקידום הסדרים מדיניים לסכסוך הישראלי-ערבי, הרי שארה"ב מעדיפה לשחק לבדה על-מנת להפיק רווחים חד-צדדיים לטובתה בעולם הערבי, על חשבון ההשפעה הסובייטית באזור.

ב. במישור שיתוף הפעולה הטכנו-כלכלי

1) יש בברה"מ ביקורת קשה מאוד על שניכסון לא קיים עד עתה את הבטחתו בדבר העניקה לברה"מ של זכות המדינה המועדפת ביותר, ועל אף ה,הבנה" שהביקורת מגלה באשר למבנה הדימוקרטי בארה"ב, מוטחת האשמה נגד ראשי הממשל שלא עשו די כדי להכשיל את, "הגורמים האנטי-סובייטיים" בקונגרס האמריקני (ג'קסון). גם בעניין זה קיימת ביקורת-נגדית בארה"ב נגד מה שמכונה מכירת הטכנולוגיה האמרי-קנית לברה"מ, בנוסף לסיוע הכלכלי מרחיק-הלכת שהממשל שואף להגיש לברה"מ, דבר שלא יוביל, לדעת מותחי ביקורת

זו, אלא להתעצמותה הצבאית והגרעינית של ברה"מ עד כדי הפיכתה למעצמה החזקה ביותר בעולם.

2) בארה"ב מוטחת גם ביקורת על כי הממשל של ניקסון לא עושה די כדי להבטיח בתמורה לסיוע הטכנו-כלכלי שהוא חפץ להגיש לברה"מ, יתר ליברליזציה של המשטר הסובייטי, ובוודאי התנהגות אלמנטרית בכל הנוגע לחופש התנועה וה- הגירה של אנשים החפצים בכך בברה"מ (העליה היהודית). ביקורת זו מלווה בטענות חמורות מצד גורמים באירופה המערבית נגד ההליכה החד-סטריית של המערב לטובת האינטרסים של ברה"מ, במה שקרוי, "עידן ההידברות" או, "הדטנט", בעוד שהסובייטים לא עושים מאומה באותם נושאים סמליים לחברה המערבית, כמו חופש הפרט ותנועת אישים ודעות בין שני הגושים. לעומת זאת, ברה"מ רואה בדרישות אלה של המערב, "התערבות גסה בענייניה הפנימיים", וניסיון בולט מצד המערב לערער את בסיסו האידיאולוגי של המשטר הקומוניסטי בברה"מ, ובמיוחד במדינות מזרח-אירופה. הסובייטים אף מנסים להסביר בצינורות שונים, כי הליכה באפיקי ההידברות וה"דטנט" עם המערב, מחייבת את המשטר הסובייטי להדק את החגורה האידיאולוגית בפנים הגוש, ובתוך ברה"מ עצמה, משום ש, התרופפות האחיות של המשטר הסובייטי יכולה להוליד מתיחות צבאית מסוכנת לעולם כולו, ובוודאי, "להפר את אורת הדטנט" שהושגה בין מזרח ומערב.

אין ספק כי מנהיגי שתי המעצמות יצטרכו להתקדם האחד לקראת השני, כדי להבטיח מידה מזערית של הצלחה בשני מישורים מרכזיים אלה: ארה"ב תעשה צעד קדימה לקראת ברה"מ בנושא הסחר, יתכן תמורת מס-שפתיים סובייטי בנושא ההגירה; וברה"מ תיאלץ להסכים להשלים את הסכם הביניים להגבלת הנשק הגרעיני-התקפי מ-1972, בהסכם נוסף (להגב- לה חלקית של הראשים האשכוליים - MIRV) ובהסכמה להתקדם הלאה בנושא זה להשגתו של הסכם קבוע ושלם יותר עד סוף 1974, עם אפשרות לעבור פרק זמן זה. המגעים המקדימים בין הצדדים (ביקורי קיסינג'ר במוסקבה וביקוריהם של גרומיקו וברז'נייב בושינגטון) גועדו להבטיח התפתחות כזו, כשניכסון מצדו עושה מאמץ ניכר להחלשת חוק התיקון של ג'קסון לחוק הסחר וסחר החליפין.

אולם, מעבר לשני מישורים דו-צדדיים מרכזיים אלה, חייבים מנהיגי שתי המעצמות לטפל בבעיות מרכזיות אחרות, רב-צדדיות, של המערכת בין מזרח ומערב, ושל מוקדי המתיחות העולמיים, ובראשם המשבר הערבי-ישראלי ודרכי פתרונותיו האפשריות: —

א. בנושאים אירופיים: —

1) שני הצדדים יצטרכו לתת דחף נוסף לקידום השיחות על קיצוץ הכוחות באירופה (MBFR) שנכנסו בשנה האחרונה למבוי סתום, כתוצאה מהגשתה, בספטמבר 1973, של הצעה סובייטית מרחיקת-לכת בקיצוניותה. המחלוקת היא עתה בעיקר עקרונית, כאשר המערב דורש קיצוץ מאוזן (באחוזים) שלא יפגע ביחסי הכוחות (יצירת משוואה המחייבת קיצוץ נרחב יותר ביחידות הסובייטיות במרכז אירופה); והמזרח רוצה בקיצוץ שווה של יחידות, שפירוש, למעשה, הוצאת כמות גדולה יותר של כוחות מערביים (בשל השוני במבנה היחידות) או לכל היותר קיצוץ שווה בשנה הראשונה (1975) של כלי

מלחמה ואנשים עד לקיצוץ מאוזן, כלומר באחוזים, בשנה השלישית (1977).

2) שני הצדדים חייבים יהיו לתת חיות מחודשת לוועידה לביטחון ושיתוף פעולה באירופה, שנתקעה עד כה סביב הסעיפים המרכזיים הבאים: —

א) הסעיף הדן בשיתוף הפעולה המדעי, כלכלי וכו'... שאינו יותר מאשר גושפנקה להעברת ידע, מידע טכנולוגי וכלכלי, והשקעות מהמערב למזרח. המערב מתנגד להתקדם בסוגיה זו רב-צדדית (כי דו-צדדית ישנם הסכמים הפוגעים כבר בכושר העמידה המערבי), כל עוד אין ברה"מ מוכנה להתקדם בסעיף של חופש התנועה של דעות ואנשים בין מזרח ומערב.

ב) הסעיף של חופש התנועה של אנשים ודעות נקלט על-ידי ברה"מ וגרורותיה כ, "התערבות בענייניה הפנימיים" וכניסיון, "התירה גם וגלוי" של המערב לערער המשטרים הקומו- ניסטיים. הצד הסובייטי מוכן, לעומת זאת, להתפשר על, "חופש תנועה" של להקות זמר וריקוד, אמנים ואנשי מדע על-פי הסכמים בין-ממשלתיים, או לפחות כשממשלת ברה"מ היא בכל מקרה צד בהסכמים. המערב, "לא קונה" רעיון זה. סביר שגם כאן תהיה הצהרה בלתי מחייבת מצד מנהיג ברה"מ שתאפשר, אם לא התקדמות משמעותית בוועידתה של הוועידה לביטחון ושיתוף פעולה באירופה, אזי כינוס מסכם בדרג מדיני גבוה ככל האפשר, שיעניק הסכמה רב-צדדית לסטטוס קוו הטריטוריאלי של אירופה של היום.

ב. בנושאים אסיאתיים — שני הצדדים יצטרכו להעלות מספר נושאים בעלי השלכה על היציבות האסטרטגית העולמית, כשהעיקריים ביניהם הם: —

1) שאלת המאזן הגרעיני הבינמצמתי לאור המשך תנופת ההתעצמות הגרעינית של סין, וכיצד ניתן יהיה לחשב את יחסי הכוחות האסטרטגיים בין ארה"ב וברה"מ, כשזו האחרונה צריכה (יותר מאשר ארה"ב) להפנות חלק מעוצמתה כלפי סין. יתר-על-כן, יצטרכו לדון במכלול האסטרטגי הרחב יותר, הגרעיני והקונבנציונלי, לאור כניסתה של הודו למועדון הגרעיני וההשלכות שתהיינה לכך על המערך האסיאתי הכולל (יפן-סין-הודו-ברה"מ-ארה"ב) ועל יחסי הכוחות בזירה של האוקיאנוס ההודי בפרט (הודו-פקיסטן-אירן-אפגניסטן-טאן-קרן-ערב-קרן-אפריקה). בצל כל אלה עומדת גם השפעתה של תעלת סואץ פתוחה לגבי היערכותן הימית של שתי מעצמות-העל.

2) שאלת המשך המלחמה בויאט-נאם והצורך בשמירת רמה נמוכה יחסית של הלחימה כדי למנוע את היגררותה מחדש של ארה"ב להתערבות צבאית פעילה.

3) שאלת שיתוף הפעולה האמריקני-יפני-סובייטי לפיתוח נקורות האנרגיה בסיביר, המחייבת השקעות ענק של שתי המעצמות המערביות, ומשום כך מתבקשת תרומה חוזרת סובייטית כלפי יפן (החזרת איי המחלוקת) וכלפי ארה"ב (תרומה פעילה מצד ברה"מ לשמירת היציבות בקוריאה ובדרום מזרח-אסיה).

כל אלה מובילים אל מוקד ההתמודדות העיקרי בין ברה"מ וארה"ב בזירה העולמית, שהוא המזרח-התיכון. זהו האיזור שבו צבורים הניגודים המהותיים באינטרסים שבין שתי מעצמות-העל, שעה שמעורבותן הפעילה בו — צבאית ומדינית

ואפילו כלכלית — הולכת ומעמיקה. המזרח-התיכון הפך גם בשנה האחרונה להיות מרכז לפעילות המעשית והשוטפת של שתי מעצמות-העל מחוץ לגבולותיהן; פעילות שהביאה במהלך מלחמת יום-הכיפורים את שתיהן למהלכי הרתעה והרתעה נגדית, ברמה ובעוצמה שלא היו דוגמתן מאז משבר קובה באוקטובר 1962. זהו האיזור, אשר במונחים סובייטיים, וגם כלשון ניכסון עצמו, הוא הרגיש ביותר מבחינה אסטרטגית והמסוכן ביותר לשתי המעצמות, משום שהידרדרות בלתי נשלטת בו עלולה לגרום את ארה"ב ובר"מ לעימות צבאי ביניהן. על אף הליכתן של שתי המעצמות עד סף העימות הישיר ביניהן, תוך ניצולו המלא של מרחב התמרון שנותר להן מבלי לגרום למלחמה גרעינית, הקפידו מנהיגי שתי המעצמות שלא לחרוג מכללי המשחק ולהזהיר את הצד שכנגד לבל יטעה ויעבור את "הקו האדום". דווקא לשם כך צריכות היו שתי המעצמות לקיים את התחייבויותיהן במישור האסטרטגי במסגרת ההסכם ביניהן למניעת מלחמה גרעינית, על-ידי התייעצות דו-צדדיות בכל מהלך המלחמה, ועל-ידי פעולה משותפת לסיומם של הקרבות בטרם תושג הכרעה אסטרטגית שתפר את כל המאזן האזורי (מניעת כיבוש דמשק ובלית חיסולה של הארמיה ה-3 הנצורה תוך יצירת איום צבאי על קהיר). לכן גם הושגה לראשונה הסכמה אמריקנית-סובייטית היסטורית להצעת החלטה משותפת להפסקת-אש (החלטה 338) ולפתיחת תהליך הידברות בין ישראל לשכנותיה (בוועידת השלום בג'נבה) על בסיס נכונות הצדדים לבצע את החלטה 242. מצע משותף זה הקנה לבר"מ, שוב לראשונה בהיסטוריה, מעמד של מעצמת-חסות בתהליך קביעת ההסדרים המדיניים בין ישראל לשכנותיה.

אלא שהשג זה נשאר במישור הפורמלי בלבד, שעה שבמישור המעשי ארה"ב פעלה לבדה כשושבינת המגעים הדו-צדדיים (מצרים—ישראל; סוריה—ישראל) שהולידו את ההסכמים להפרדת כוחות, ואשר כתוצאה מכך הם שיקפו את מעמדה העולה, ואת עליונותה של ארה"ב במאזן ההשפעה הבינ-מעצמתי באיזור. זהו מצב בלתי-נסבל בעיני הסובייטיים, אך האלטרנטיבה הינה מסוכנת, מצד אחד, בשל החלטתה של ארה"ב לגשת לטיפול אינטנסיבי בעניין זה מתוך עמדת-כוח, ומצד שני, בלתי ריאלית משום שלקוחותיה של בר"מ, מצרים ואפילו סוריה, העדיפו בסיכומו של דבר את דרך הטיפול האמריקנית.

סביר, איפוא, כי ההנהגה הסובייטית מטילה את מלוא כובד משקלה בדיוני הצמרת עם ניכסון ופמלייתו במוסקבה, תוך קישור בין מכלול הנושאים, כולל האסטרטגיים, בין שתי המעצמות לבין הנושאים המזרח-תיכוניים, כדי להביא את הצד האמריקני להתחייבות מפורשת, שבר"מ תשולב באורח פעיל כמעצמת-חסות גם במישור המעשי של השגת הסכמים נוספים בין ישראל לשכנותיה. בצד דרישה זו, ממנה משתמע כי בר"מ מעוניינת לצמצם כל מו"מ ומגעים בין הצדדים במזרח-התיכון לדיוני ועידת ג'נבה בלבד, מקפידים הסובייטים להזהיר כי התנהגות אחרת מצד ארה"ב עלולה לדחוף אותם למדיניות דסטרוקטיבית, שיש בה כדי לבלום את עצם קיומו של תהליך ההידברות ולהפר את היציבות האזורית שארה"ב כה חפצה בה. כדי להמחיש זאת ליכדה סביבה בר"מ ערב ביקורו של ניכסון, את הגורמים הקיצוניים ביותר

בעולם הערבי: עיראק, לוב, ארגוני המחבלים ובמידה לא מבוטלת גם סוריה.

לעומת זאת, עצם עריכתו של ביקור ניכסון במזרח-התיכון לפני קיום הביקור במוסקבה נועד, בין היתר, להבהיר לסובייטים כי אין בכונת ארה"ב להיכנע לתכתיבים הסובייטיים בעניין זה, וכי מעמדה והשפעתה של ארה"ב באיזור, לאחר השגת הסכמי הפרדת-הכוחות, מאפשרים לה להתמודד בהצלחה עם כל מהלך הרסני מצדה של בר"מ, ובמקרה הצורך גם לפעול לעיקרתה ממאחזיה הנותרים בעיראק וברד"ת. אולם, נראה כי בכונת הממשל האמריקני לשכנע את הסובייטים שלא לבחור בדרך של ההתמודדות הגסה במזרח-התיכון, דבר שמאיים לפגוע בכל אוירת ההידברות ושתוף הפעולה בין המזרח ובין המערב, המשרתת אינטרסים סובייטיים בסיסיים ולאומיים. במסגרת מאמצי השכנוע האמריקניים תשולב גם נכונות אמריקנית לתת לבר"מ, בכל מקרה, להמשיך ולהיות שותפה פורמלית בהסדרים המדיניים שיושגו במזרח-התיכון, בתנאי שזו תימנע מצעדים שליליים ותבחר בדרך של תחרות, "הוגנת" על עמדות השפעה, ובשיטה של "נורמליזציה" ביחסיה עם כל הצדדים במזרח-התיכון, כולל עם ישראל (חידוש היחסים).

לפי שעה, נראה כי ההנהגה הסובייטית שמודעת לנחיתותה, בת השעה, של בר"מ במאזן ההשפעה הבינ-מעצמתי במזרח-התיכון, תבחר לצעוד בדרך הביניים, ולהימנע מהתנגשות גלויה עם הדיפלומטיה האמריקנית באיזור, בתנאי שארה"ב תקפיד על שיתופה במהלכים המדיניים, היינו תסכים לתת יד לכינוסה של ועידת ג'נבה ולמתן חיות לדיוניה. אולם, בהחלט סביר שהסובייטים יעשו כל שביכולתם כדי להטות מחדש את מאזן ההשפעה בעולם הערבי לטובתם-הם, ואם יצליחו בכך, הרי שהם ללא ספק יערכו מחדש את "החשבון" עם עמיתיהם האמריקאים, אפילו במחיר של פגיעה ביציבות שהושגה בעקבות ההסכמים להפרדת כוחות בין מצרים לישראל מזה, וסוריה לישראל מזה.

לסיכום ייאמר כי האינטרסים הבסיסיים של שתי מעצמות-העל, והאינטרסים האישיים של מנהיגיהן, מחייבים את המשך קיומן של מסגרות ההידברות בין ארה"ב לבר"מ, ועצם ההמשכיות תחייב גם עריכתם של הסכמים מהותיים יותר בין שתי המעצמות. אולם, שעה שמנהיגי שתי המעצמות, "יורדים" מהמסגרת של ההידברות אל תוכן היחסים המהותיים, שמטבע הדברים טומנים ניגודים חריפים, נתקלת התקדמותם לעבר הסכמה, ולפחות הבנה, במכשולים כבדי משקל. יחד עם זאת, ברור כי "עידן ההידברות" אינו אלא המשך ההתמודדות בין שתי המעצמות, באמצעים דיפלומטיים ובדרכי נועם, וגם זאת רק במישור האסטרטגי והדו-צדדי, שם הן חשות עצמן כ"בנות-זוג" לאחריות הכוללת למניעת מלחמת-עולם גרעינית. במישורים אחרים, אלה הקשורים בעצם מהותן כמעצמות-העל השואפות לקיים נוכחות והשפעה במרחב-עולם, נמשכת ההתמודדות, אם כי תוך שמירה על כללי-משחק אסטרטגיים. במרכזה של התמודדות זו ניצב היום המזרח-התיכון, ובמיוחד חלקו הקשור לסכסוך הערבי-ישראלי. למהלכים הטקטיים של המעצמות, ובוודאי לאופרטיביים, יכולה להיות משמעות של "להיות או לחדול" לגבי הצדדים המקומיים המעורבים בסכסוך זה.